

Brüssel, 13. mai 2025
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järelused kaasavate ja õppijakesksete tavade kohta alushariduses ja lapsehoius ning koolihariduses

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud nõukogu järelused, mis kiideti heaks nõukogu 12. mai 2025. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport).

Nõukogu järeldused kaasavate ja õppijakesksete tavade kohta alushariduses ja lapsehoius ning
koolihariduses

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

TULETADES MEELDE liidus vastu võetud tekste, mis käsitlevad haridust ja koolitust ning
sotsiaalküsimusi poliitikameetmetes,

RÕHUTAB, et

1. kaasava hariduse põhimõtted kajastavad kõigi õppijate põhiõigusi, mis on sätestatud UNESCO konventsioonis diskrimineerimise vastu hariduses, ÜRO lapse õiguste konventsioonis, ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas;
2. haridusel ja koolitusel on oluline roll kaasavate ja demokraatlike ühiskondade edendamisel ning konkurentsivõime ja heaolu suurendamisel. Kaasav ühiskond, mis rajaneb õiglasel ja kvaliteetsel haridusel ja koolitusel, pakudes kättesaadavat taristut, õppematerjale ja pedagoogilisi lähenemisviise, tagab kõigile õppijatele olenemata nende taustast, võimetest või olukorrast võimalused, heaolu ja kasvu ja suurendab neid. Ilma kaasava hariduseta on innovatsiooni ja kestliku arengu potentsiaal piiratud ning kõigi inimeste erinevaid andeid ja vaatenurki ära kasutades suurendatakse nii sotsiaalset ühtekuuluvust kui ka konkurentsivõimet;

3. alusharidus ja lapsehoid ning kooliharidus on kesksel kohal, kehtestades ennetavad meetmed sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamiseks, edendades samal ajal pikaajalist isiklikku ja ühiskondlikku heaolu. Kaasavad ja õppijakesksed tavad alushariduses ja lapsehoius ning koolihariduses edendavad võrdseid võimalusi, sotsiaalset ühtekuuluvust ning kõigi laste ja õppijate täielikku osalemist hariduses ja ühiskonnas, toetades samal ajal nende terviklikku isiklikku, emotsionaalset ja sotsiaalset arengut. Samuti tagavad need, et haridus- ja koolitussüsteemid jäävad vastupidavaks, kohanemisvõimeliseks ja õiglaseks, pakkudes igatühele võimalusi kasvada ja oma potentsiaali täielikult realiseerida;
4. kaasava hariduse kontseptsioon ja selle integreerimine liikmesriikide haridus- ja koolituspoliitika raamistikesse on arenenud ja areneb ka edaspidi. Kaasavat haridust peetakse nüüd üha enam süsteemseks lähenemisviisiks, mis tagab kõigile õppijatele üldise õiguse haridusele. Eesmärk on pakkuda igale õppijale sisulisi ja kvaliteetseid haridusvõimalusi ja pidevat tuge kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba esimese ja üheteistkümnenda põhimõttega ning esimese strateegilise prioriteediga strateegilisest raamistikust üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale,

RÕHUTAB, et

5. käesolevates järeldustes tuleb mõisteid „alusharidus ja lapsehoid“ ja „kooliharidus“ mõista kooskõlas iga liikmesriigi riigisisese õigusega ning haridus- ja koolitussüsteemi struktuuriga,

TUNNISTAB, ET

6. hariduses ja koolituses on toimumas märkimisväärsed muutused, mis on tingitud tehnoloogia arengust, arenevatest uuenduslikest pedagoogilistest lähenemisviisidest ja muutuvatest ühiskondlikest vajadustest. Need muutused on kujundamas ümber õpetamist, õppimist ja hindamist, pannes üha enam rõhku isikustatud, uuenduslikele, kaasavatele ja paindlikele tavadele;

7. hiljutised kriisid, sealhulgas loodusõnnetused, relvakonfliktid, nagu Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, majanduslik ebastabiilsus ja rahvatervise hädaolukorrad ning poliitilised ja sotsiaalsed murrangud, mis seavad kahtluse alla inimväärikuse austamise ja Euroopa haridusruumis levinud inimõiguste edasise edendamise, avaldavad sügavat ja sageli püsivat mõju haridus- ja koolitussüsteemidele kogu Euroopas. Need tegurid võivad häirida õppimist ja piirata juurdepääsu ressurssidele ning seega süvendada ebavõrdsust;
8. laste ja õppijate kasvav mitmekesisus tekitab alusharidus- ja lapsehoiuasutuste ning koolide jaoks probleeme, rõhutades vajadust reageerida tõhusalt nende erinevatele vajadustele. Need asutused peaksid olema vastupidavamad, kättesaadavamad ja kaasavamad, et edendada võrdseid õppimisvõimalusi ning iga lapse ja õppija terviklikku arengut, soodustades seeläbi sotsiaalset ühtekuuluvust;
9. koolijuhid, õpetajad, koolitajad ja muud töötajad, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu sektoris, on kaasava hariduse edukuse pant. Kvalifitseeritud spetsialistide värbamine ja hoidmine on paljudes liikmesriikides siiski endiselt suur probleem, mis võib takistada kaasava hariduse tõhusat rakendamist,

10. hariduses, eelkõige alushariduses ja lapsehoius, on algusaastad üliolulised, et panna alus kaasavale õppimisele. Need aastad soodustavad laste igakülgset isiklikku, emotsionaalset ja sotsiaalset arengut, kujundavad nende positiivset suhtumist õppimisse, ergutavad nende uudishimu ja kujundavad enesehinnangut. Võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele, varajasele sekkumisele ja kaasavale pedagoogikale võib oluliselt parandada kõigi laste võimalusi elus edu saavutada;
11. kaasavad ja õppijakesksed tavad seavad haridusprotsessi keskmesse üksikisiku, kellel on igaühel oma probleemid, huvid ja anded, ning kasutavad paindlikke ja kohandatavaid meetodeid, et läheneda õppijatele individuaalselt ning suunata neid oma täieliku potentsiaali arendamisel ja õpiedu saavutamisel, võideldes struktuurset ebavõrdsusest, kahjulikest ühiskondlikest normidest ja stereotüüpidest tulenevate piirangutega;
12. mitteformaalne haridus võib oma kaasava mõõtmega kaudu soodustada õppijate pehmete oskuste arendamist ja parandamist. Oluline on luua side formaalse hariduse ja mitteformaalse hariduse vahel ning soodustada nendevahelisi ühiseid algatusi ja meetmeid;
13. tõenditel põhinevad uuringud näitavad, et kaasav haridus toob kasu kõigile õppijatele nii haridustulemuste, isikliku, emotsionaalse ja sotsiaalse arengu kui ka üldise heaolu seisukohast ning et kui erineva tausta ja võimetega õppijad tuuakse kokku tavaklassiruumidesse ja nende vajadusi rahuldatakse konkreetsete toetavate meetmete abil, loovad nad suurema tõenäosusega positiivseid sotsiaalseid suhteid, omandavad kõrgema enesehinnangu ja paremad probleemide lahendamise oskused, mis on elukestva õppe ning ühiskonnas ja tööturul aktiivse osalemise jaoks üliolulised;
14. juurdepääs kvaliteetsetele andmetele õpitulemuste, kaasavate tavade ning erinevate haridusvajaduste ja hariduslike erivajadustega õppijate ees seisvate takistuste kohta on äärmiselt oluline, et jälgida edusamme, hinnata kaasava hariduspoliitika mõju ja tagada, et õppetavasid kohandatakse pidevalt vastavalt kõigi õppijate muutuvatele vajadustele;

15. tõenditel põhinevad poliitikameetmed, mis hõlmavad andmeid kaasavate tavade tõhususe kohta, on olulised, et suunata kaasavate haridus- ja koolitussüsteemide kavandamist ja rakendamist kõigil tasanditel ning tagada, et sekkumised on kohandatud õppijate erinevatele vajadustele, edendades samal ajal kvaliteetset ja õiglast haridust ja koolitust;
16. tõhus ja kvaliteetne õpetajate põhikoolitus ja pidev kutsealane areng, mis põhineb tõenditel ja parimatel tavadel ning õpetajate vajadustel ja ootustel, on olulised, et anda koolijuhtidele, õpetajatele, koolitajatele ja muudele töötajatele, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu valdkonnas, teadmised, oskused, hoiakud ja õpetamisstrateegiad, et hõlbustada kaasavat haridust. See tähendab, et neil võimaldatakse kasutada eetilisi ja turvalisi tugitehnoloogiaid, et toetada erinevate vajadustega lapsi ja õppijaid alushariduse ja lapsehoiu tavarühmades, -klassiruumides ja -koolides;
17. kaasavate hariduspõhimõtete integreerimine haridus- ja koolitussüsteemidesse nõuab terviklikku, kogu kooli hõlmavat lähenemisviisi, milles õpiprotsessid, õpetamistavad, hindamismeetodid, õpikeskkond ja tugiteenused on omavahel kooskõlas, et pakkuda terviklikku hariduskogemust ja heaolu kõigile õppijatele, ning kus koolijuhid, õpetajad, koolitajad ja muud töötajad peegeldavad ühiskonna mitmekesisust,

VÕTTES ARVESSE

18. selliste kaasavate haridustavade tähtsust, mis põhinevad õppijakesksel lähenemisviisil, milles võetakse arvesse iga inimese erinevaid vajadusi, huve ja õpistiili alates alusharidusest ja lapsehoiust kuni koolihariduseni;
19. mitmekesise ja kvalifitseeritud õpetajaskonna tähtsust kõigi õppijate õpitulemuste parandamisel ning selliste tegurite panust sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja demokraatlike ühiskondade arengusse;

20. seda, kui oluline on suhtlemine ja koostöö kõigi perekondade, vanemate või eestkostjatega, et tagada otsuste tegemine lapse parimates huvides;
21. vajadust arendada edasi ja rakendada tõenditel põhinevaid poliitikameetmeid ja tavaid süsteemsel viisil, et käsitleda laste ja õppijate muutuvaid ja mitmekesiseid vajadusi nii alushariduses ja lapsehoius kui ka koolihariduses, tagades samal ajal, et need lähenemisviisid kajastavad viimaseid haridus- ja koolitusvaldkonnaga seotud teadusuuringuid,

JUHIB TÄHELEPANU vajadusele

22. tagada õppijate erinevate vajaduste piisav ja varajane kindlakstegemine, eesmärgiga luua kaasav ja turvaline õpikeskkond, mis julgustab kõiki õppijaid osalema õiglaselt ja kvaliteetses hariduses ja koolituses, austades samal ajal mitmekesisust ja ühiseid Euroopa väärtusi ning edendades digitaalset humanismi;
23. tegeleda õppijate erinevate vajadustega, pakkudes piisavaid tõenditel põhinevaid toetavaid meetmeid, andes samal ajal õppijatele, koolijuhtidele, õpetajatele, koolitajatele ja muudele töötajatele teadmised, oskused ja hoiakud mitmekesisuse tunnistamiseks ja väärtustamiseks ning sotsiaalse ühtekuuluvuse, võrdõiguslikkuse, eneseteostuse ja kodanikuaktiivsuse edendamiseks;
24. arendada ja tugevdada teadusuuringuid, töökindlaid andmekogumis- ja uurimissüsteeme kaasava alushariduse ja lapsehoiu ning koolihariduse valdkonnas, et suunata strateegilist valikut tõhusate ja tulemuslike kaasavate lähenemisviiside vahel,

KUTSUB LIHKMESRIIKE ÜLES

25. jätkama asjakohasel juhul integreeritud ja tervikliku strateegia väljatöötamist ja rakendamist, et tagada õpiedu ja kaasav poliitika, millega edendatakse kõigi laste ja õppijate aktiivset osalemist, tagades võrdse juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule ning kooliharidusele ning kõrvaldades õppimist takistavad tõkked;
26. edendama õpetamise ja kujundava hindamise lähenemisviise ja strateegiaid, mis on sihipärased, paindlikud, diferentseeritud ja individuaalsed, et võtta arvesse õppijate erinevaid vajadusi, nii et hariduskeskkond toetaks iga õppija täielikku osalemist, olenemata tema lähtepunktist;
27. arendama kogu kooli hõlmava lähenemisviisi kaudu edasi kaasavaid alushariduse ja lapsehoiu ning koolihariduse kultuure ja tavasid, mis austavad ja väärtustavad mitmekesisust, edendavad kõigi inimeste austamist ja eeskujusid kõigist eluvaldkondadest ning soodustavad koostööpõhiseid lähenemisviise õppimisele, kus lapsed, õppijad, pered, vanemad või eestkostjad, koolijuhid, õpetajad, koolitajad ja muud töötajad, nagu tugitöötajad ja spetsialiseerunud töötajad, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu valdkonnas, teevad koostööd, et luua toetavaid õpikogukondi, kus käsitletakse kõigi õpivajadusi ja heaolu;
28. tagama pingutuste tegemise kõigi õppijate seisukohtade ja arvamuste arvessevõtmiseks neid puudutavates haridusküsimustes, et tugevdada nende iseseisva tegutsemise võime ja kuuluvuse tunnet, pannes nad samal ajal tajuma, et nad saavad ise oma elu juhtida, neid on kaasatud ja nad osalevad demokraatlikes protsessides;

29. julgustama perekondade, vanemate või eestkostjate laiemat kaasamist alusharidus- ja lapsehoiuasutuste ning koolide ellu, et toetada nende laste vajaduste ja võimete ning nende sotsiaal-majandusliku ja kultuurilise tausta tunnustamist, võttes samal ajal arvesse lapse parimaid huve;
30. kaaluma investeerimist õpetajate põhikoolitusse ja pidevasse kutsealasesse arengusse ning koolijuhtide, õpetajate, koolitajate ja muude töötajate, näiteks tugi- ja spetsialiseerunud töötajate toetamisse, tagamaks, et nad on varustatud teadmiste, oskuste ja hoiakutega, mida on vaja kaasavate õpetamis- ja hindamistavade rakendamiseks, õppijate erinevate vajaduste tunnustamiseks ja käsitlemiseks ning toetavate õpikeskkondade edendamiseks;
31. tuginedes täiendava halduskoormuse vältimiseks olemasolevatele struktuuridele, tugevdama jõupingutusi, et koguda ja analüüsida kaasavaid tavasid ja õpitulemusi käsitlevaid andmeid kõigi õppijate kohta, pöörates erilist tähelepanu alaesindatud ja tõrjutud taustaga ning hariduslike erivajadustega isikutele, vältides samal ajal märgistamist ja häbimärgistamist, tagamaks, et poliitikameetmed põhinevad usaldusväärsel ja ajakohastel tõenditel;
32. toetama tõhusate kaasavate tavade analüüsi ja teadusuuringute kasutamist praktiliste kaasamisstrateegiate loomiseks, tagades, et need strateegiad on kontekstilt asjakohased ja neid saab kohandada erinevate hariduskeskkondadega;

33. soodustama asjakohasel juhul tugitehnoloogiate ja digivahendite eetilist ja ohutut kasutamist, kasutades ära uusi võimalusi, mida tehisintellekt võib pakkuda, et parandada erinevate vajadustega õppijate juurdepääsu ja õpitulemusi ning edendada võrdset juurdepääsu nendele tehnoloogiatele ja vahenditele;
34. edendama veelgi koostööd poliitikakujundajate, teadlaste, noorte, koolijuhtide, õpetajate, koolitajate ja muude töötajate, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu ning muude sidusrühmade vahel, et tagada tõenditel põhinevate tavade jagamine, hindamine ja rakendamine kõigis haridus- ja koolitussüsteemides;
35. edendama koostööd alusharidus- ja lapsehoiuasutuste, koolide ning kõrgharidus- ja teadusasutuste vahel, et töötada välja uuenduslikud, tõenditel põhinevad, kaasavad ja õppijakesksed meetodid, mis toetavad koolijuhte, õpetajaid, koolitajaid ja muid töötajaid, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu sektoris, nende töös;
36. tugevdama partnerlusi alusharidus- ja lapsehoiuasutuste, koolide, sotsiaalteenuste osutajate, tervishoiuteenuste osutajate, noorteorganisatsioonide ja kogukonnaorganisatsioonide vahel, et toetada laste ja õppijate terviklikku arengut, käsitledes nii hariduslikke kui ka sotsiaal-majanduslikke tegureid, mis mõjutavad nende õpitulemusi ja heaolu;
37. jälgima ja hindama kaasavate hariduspoliitika meetmete ja tavade tõhusust, kasutades mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas tagasisidet õppijatelt, koolijuhtidelt, õpetajatelt, koolitajatelt ja muudelt töötajatelt, sealhulgas alushariduses ja lapsehoius, ning perekondadelt, vanematelt või eestkostjatelt, tehes vajaduse korral kohandusi, et tagada pidev täiustamine,

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES

38. kõigi kättesaadavate vahendite abil ELi rahastamise kaudu toetama jätkuvalt liikmesriike nende kaasavate haridustavade rakendamise jõupingutustes, ilma et see piiraks läbirääkimisi 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku üle ja töötades välja vahendeid, millega edendatakse tõenditel põhinevaid kaasavaid poliitikameetmeid, kasutades muu hulgas näitajate ja sihttasemete alalise töörühma eksperditeadmisi;
39. jätkama liikmesriikidele toetuse pakkumist vastastikuse õppimisega seotud tegevustes, mis loovad võimalusi analüüsida teadusuuringute tulemusi ning õppida kogemustest, mis on saadud muutuste ja innovatsiooni edendamisel haridus- ja koolitussüsteemides;
40. jätkama kaasava hariduse teaduspõhiste tulemuslike ja tõhusate poliitikameetmete ja tavade hoidla väljatöötamist, tuginedes olemasolevatele ressurssidele, näiteks Euroopa koolihariduse platvormile, eesmärgiga toetada koolijuhte, õpetajaid, koolitajaid ja muid töötajaid, sealhulgas alushariduse ja lapsehoiu sektoris, samuti kohalikku, piirkondlikku ja riiklikku poliitikat, et parandada tulemusi kõigi laste ja õppijate jaoks;
41. jätkama koostööd ja otsima sünergiat rahvusvaheliste organisatsioonide, sõltumatute asutuste ja muude asjaomaste rahvusvaheliste sidusrühmadega, nagu Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur, OECD, Rahvusvaheline Haridustulemuslikkuse Hindamise Assotsiatsioon (IEA), UNESCO, UNICEF ja Euroopa statistikasüsteem, et tugevdada tõendeid kaasava hariduse kohta, vältides samal ajal uute struktuuride loomist;
42. võtma käesolevaid järeldusi arvesse kaasava hariduse valdkonna meetmete ettevalmistamisel ja rakendamisel, järgides samal ajal subsidiaarsuse põhimõtet,

KUTSUB KOMISJONI JA LIKMESRIIKE ÜLES

43. kasutama jätkuvalt ära programmi „Erasmus+“ kogu potentsiaali, et projektide, tavade ja pedagoogiliste vahendite kaudu toetada kaasavat haridust kõigis selle mõõtmes ja kõigi meetmete puhul ning kasutada maksimaalselt ära programmi kaasavat lähenemisviisi õpirände, et see tooks kaasa tõelised muutused haridus- ja koolitussüsteemides;
 44. võtma kohustuse tagada, et kaasav haridus jääks ELi tasandil hariduse ja koolituse valdkonnas prioriteediks, aidates kaasa Euroopa haridusruumi ja ÜRO kestliku arengu eesmärkide, eelkõige 4. eesmärgi (kvaliteetne haridus) täielikule saavutamisele;
 45. jätkama dialoogi ja koostööd kõigi haridus- ja koolitussektori sidusrühmade vahel kohalikul, piirkondlikul, riiklikul, ELi ja rahvusvahelisel tasandil, et luua kaasavad, õiglased ja õppijakesksed haridus- ja koolitussüsteemid, mis toetavad kõigi õppijate arengut.
-